

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.: 16/00249-2

Vår dato: 12.04.2016

Hørings svar

Vi viser til høringsbrev av 11. januar i år og takker for anledningen til å avgi uttalelse til rapporten fra Gjedrem-utvalget "Kunnskapssektoren sett utenfra. Nedenfor følger uttalelse fra Høgskolen i Bergen. Vår uttalelse er bygget opp med noen innledende betraktninger om rapporten som sådan og deretter tar vi opp noen problemstillinger som berører HiB mer direkte. Vi har ikke gått inn på alle vurderinger og forslag som behandles i rapporten, her har vi gjort et utvalg vi mener er de mest relevante. Avslutningsvis nevnes også områder av felles interesse i sektoren som rapporten kunne ha behandlet.

Vi har forståelse for at KD har funnet det nødvendig å gjennomgå sine samlede oppgaver med tanke på en effektivisering og en forenkling av oppgaver, særlig gjelder dette oppgaver som kan standardiseres og som primært er av forvaltningsmessig karakter. Slik gjennomgang bør hele forvaltningen fra tid til annen foreta med jevne mellomrom. Oppgaver tilføres, endrer seg og antar nye former over tid og organisering av myndighet og ansvar bør på samme måte gjennomgås. I det har ytre etat (HiB) og departementet (KD) sammenfallende interesser. Vi har imidlertid noen kommentarer til rapporten som sådan.

For det første er det vårt syn at den har et ensidig effektiviseringsperspektiv på organiseringen, oppgavefordelingen og ansvarsforholdene i KD uten å stille spørsmål ved hvorfor de ulike oppgavene er blitt organiserte slik og antatt den karakter den har i dag. Rapporten mangler gjennomgående et faglig perspektiv på de ulike virksomhetsområdene.

Eksemplene er mange f. eks. Tjenester som BIBSYS, Cristin, FSAT, Norgesuniversitetet, UNIS, NSD, UNINETT, Program for kunstnerisk utviklingsarbeid, Nasjonalt senter for realfagsrekruttering er alle tjenester som har blitt utviklet på bakgrunn av et felles og faglig begrunnet behov for løsninger og samordning av bestemte tjenester i sektoren. Løsningene er utviklet i nært samarbeid med sektoren selv og godt tilpasset de tjenestene det er behov for. Det er ikke gitt at disse blir bedre tilpasset sektorens behov ved en ny organisatorisk og ansvarsmessig innplassering slik utvalget foreslår. Vi vil advare mot en for stor inngripen i disse tjenestene uten en nærmere analyse av hvordan oppgavene kan forbedres og effektiviseres. Slike eventuelle analyser må foretas i tett samarbeid med sektoren selv som primærbrukere av tjenestene.

For det andre er timingen for å gjøre omfattende endringer i KDs oppgave- og ansvarsfordeling uheldig. Sektoren er under sterk omorganisering og omstilling. Store og små fusjoner pågår, innen et par år vil kartet over høyere utdanningsinstitusjoner i Norge se ganske annerledes ut enn i dag. Vi kan likevel se at KDs behov for å redusere sitt kontrollspenn er høyst legitimt, og at blandingen av ulike forvaltningsoppgaver med ansvaret som et sekretariat for politisk ledelse lett kan komme i konflikt og medføre en uheldig konkurranse om oppmerksomhet. Med sterk reduksjon i antall institusjoner vil likevel slike problemstillinger være mindre påtrengende enn i dag.

Vi vil påpeke det uheldige ved at den direkte styringslinjen fra KD til ytre institusjoner blir brutt og formidles gjennom et nytt direktorat slik utvalget foreslår. Den nærhet institusjonene har til KD og direkte kommunikasjon med sektoren er av det gode og sikrer en god plattform for utøvelse og utforming av politikk for sektoren. Vi vil derfor ikke støtte forslaget om et nytt direktorat for sektoren som skal forestå den daglige forvaltningen av sektoren.

I tillegg kommer at offentlig forvaltning i dag er pålagt en effektivisering og avbyråkratisering. Vi er tvilende til at et nytt forvaltningsnivå i sektoren er et riktig grep i en slik sammenheng. Erfaring de siste årene tilsier at nye direktorater i den offentlige styringen har medført en økende byråkratisering snarere enn det motsatte. Opprettelse av et nytt direktorat bør ikke gjennomføres nå og ikke før det er gjort nærmere analyser av hvilket innsparings- og effektiviseringspotensial et slikt direktorat vil ha.

Som alternativ til direktoratforslaget bør en kunne vurdere utflytting av felles nasjonale oppgaver til institusjonene selv nå når disse gjennomgående blir større og mer profesjonelle, slik sikrer en også nærhet til de faglige behovene de ulike organene er satt til å løse.

UHR må nevnes særskilt som primært en interesseorganisasjon og et talerør for sektoren inn mot både forvaltningen og det politiske nivå. Vi støtter utvalgets forslag om at denne rollen bør rendyrkes, og at mer forvaltningsmessige og utredningsmessige oppgaver bør utføres av andre organer.

Vi stiller oss litt spørrende til SIUs skjebne i utredningen. De fleste av SIUs oppgaver er forvaltningsoppgaver i dag og dekker hele utdanningssektoren tilsvarende som for dagens Utdanningsdirektorat. En alternativ organisering vil kunne være å legge SIU til dagens Utdanningsdirektorat dersom KDs kontrollspenn blir for stort med dagens struktur.

En liten kommentar også til NOKUTs rolle. Som forvaltningsorgan er NOKUT i en særstilling og har særskilte fullmakter gitt i UH - loven. Vi er usikre på om utvalget har forstått dette idet utvalget legger NOKUT i en direkte styringslinje fra KD, gitt NOKUTs rolle burde denne linjen ha vært stiplet.

Vi har også synspunkter på organiseringen og forvaltningen av såkalte 1-4-4 virksomheter. Det presiseres i utredningen at sentrene selv ikke skal drive egen forskning og det kan isolert sett være riktig, men sentrene må ha kompetanse og erfaring både til å forstå og anvende forskningsresultater i direkte dialog med sine brukere. Det betinger en sterk nærhet til aktuelle forskningsmiljøer. Vi tror at sentrene svekkes som faglig rådgivende organer dersom de slås sammen og legges inn under et nytt forvaltningsorgan. Alternativt kunne da sentrene knyttes enda sterkere til vertsinstitusjonen og ta del i den kompetanseoppbyggingen som skjer i grunnmiljøene hos disse. Kompetansen må vedlikeholdes og fornyes over tid og det kan best skje nær grunnmiljøene, slik sikrer en også sentrenes faglige relevans over tid. Vi tror det kan utvikles modeller for en vertskapsrolle som sikrer sentrenes faglige kvalitet på en bedre måte enn om de forvaltningsmessig slås sammen og underlegges et direktorat

Når det gjelder øvrig virksomhet som er beskrevet i utredningen, ulike råd, utvalg, sekretariater, komiteer o.l. av mindre omfattende karakter har vi ingen bestemte oppfatninger om den beste organiseringen. Forskningsrådet og de nasjonale forskningsetiske komiteene

ser vi som hensiktsmessig organisert i dagens struktur, det samme gjelder i og for seg Statens Lånekasse.

Utvalget har i liten grad stilt spørsmål ved hvordan felles behov i ytre etater kunne få en mer hensiktsmessig og kostnadseffektiv forvaltningsløsning enn i dag, vi går derfor ikke nærmere inn på dette, men nevner som eksempel innkjøpsfunksjoner. Staten gjør årlige innkjøp for milliarder, det er lite kostnadseffektivt og gir liten forhandlingsstyrke at alle mindre og større institusjoner bygger opp egne innkjøperorganisasjoner lokalt. Tilsvarende gjelder for IT-tjenester, regnskapstjenester m.m. På disse områdene bør det i større grad kunne utvikles nasjonale forvaltningsløsninger enn hva som er tilfelle i dag."

Med hilsen

Sonja Dyrkorn
høgskuledirektør

Audun Kjørstad
seniorkonsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.